Avaldatud eile kell 00:00

„Savoy ball" hõljub vaimukuse lainetel

Toomas Kuter

Opereti „Savoy ball" („Ball im Savoy") esietendus toimus 23. detsembril 1932 Berliini teatris Großes Schauspielhaus. Ühtlasi jäi see operett juudi soost Ungari helilooja Pál Ábrahámi viimaseks suureks triumfiks.

Opereti ingliskeelne esietendus sai teoks Londoni Drury Lane'i teatris 8. septembril 1933. Opereti esimene filmiversioon valmis aastal 1935, režissöör oli Steve Sekely.

Nii nagu Ábrahámi varasemad tööd, saavutas „Savoy ball" kiiresti suure populaarsuse ja operetti mängiti menukalt kõikjal Euroopas.

Eestis on seda meloodiaküllast lugu lavastatud nii Estonias kui Vanemuises. 1985. aastal valmis stuudios „Tallinnfilm" Ago-Endrik Kerge lavastatuna film „Savoy ball", mis saavutas endisaegses Nõukogude Liidus suure populaarsuse.

Uuenenud klassikaline operett

Rahvusooperi Estonia lavale on „Savoy balli" seadnud Mart Sander, kes ühtlasi on lavastuse kunstnik.

Muutunud on aeg ja muutunud on klassikalise opereti publikule edastamise võtted. Seekordses lavastuses kasutavad solistid mikrofone,

mida tavaliselt väikestes saalides ooperite ja operettide puhul ei harrastata. On see hea või halb, jäägu kuulaja otsustada. Esitatava kvaliteedi muutis see paremaks. Muutuvad ajad ja muutuvad kombed uuendavad klassikalist operettigi.

Sanderi lavastus pakub meeleoluka õhtu ja teeb tuju heaks. Teame, et „Savoy balli" sisu on banaalne ja lihtne. Muudatused, mis Sander tekstis on teinud, tõstavad toonust ja ajavad publiku naerma. Kui mitte südamest naerma, siis muige tekitavad kindlasti. Pärast päevast päeva käivat eluteatrit on Sanderi vaimukas tekst mõnusaks lõõgastuseks.

Kostüümide ja lavakujundusega pole üle pingutatud. Samal ajal on need ajastutruud ega sega laval toimuvat. Tähelepanu ei haju ning olulised ja kohati väga vaimukad fraasid ei libise kõrvust mööda.

Õdusa pingevaba õhustiku tekitamine on Sanderil õnnestunud ja opereti puhul mängib see olulist rolli.

Urmas Põldma Mustafa Bei

Kenasti kõlab Kaspar Männi käe all Estonia teatri orkester, kes muusikalise loo esitas kõrge kvaliteediga. Orkestrit oleks soovinud kohati rohkem nautida kui soliste. Oma osa on selles Sanderi arranžeeringutel.

Solistide juures tekitasid peamikrofonid esialgu võõristust, kuid sellega harjub. Tahtmatult kumab alateadvuses võrdlusmoment Ago-Endrik Kerge legendiks muutunud lavastusega 1982. aastast ja silme ette kerkivad tollased solistid, kellele mantlipärijaid praegu ei leidu. Kuid meeleolu kulmineerudes (rõhutan veel kord, et sellele aitab suuresti kaasa Sanderi tekst) need käärid kaovad.

Võluv Janne Ševtšenko, kes juba visuaalselt operetiprimadonna staatuse välja kannab, esitas vokaalpartii naiselikult õrnalt, kohati isegi nostalgiliselt ja kurvalt. Tänu mikrofonile kasutas ta rohkelt pianot, mis meeldivalt mõjus.

Ševtšenko Madeleine on armastav ja hoolitsev isegi siis, kui ta abikaasale kätte maksab. Temas puudub emantsipatsioon ja utreeritud naisõiguslikkus. Tänu sellele püsib Ševtšenko Madeleine konservatiivse hea maitse piirides.

Madeleine'i kõrval mõjub maskuliinselt, väärikalt ja usutavalt Aare Saali Aristide. Pisut elumehelik, samal ajal ontlik ja eelmise sajandi alguse valgustatud aadelkonna parimate poegade lihvitust ja peeneid maneere välja kandev. Tema bariton on pehme ja sulandub meloodiatesse. Duetid Madeleine'iga on esitatud fraasitunnetuse ja sujuva elegantsiga.

Õhtu naelaks kujunes Urmas Põldma Mustafa Bei rollis. Ilmselt on paljudel teatrikülastajatest meeles Jüri Krjukovi Mustafa Bei aastast 1982. Võiks arvata, et suurepärase draamanäitleja (kelle hääl igati ilma mikrofonita kandis) tookord loodud roll hakkab segama Põldma Mustafad, kuid midagi niisugust ei juhtu.

Põldma suutis kujundada uue, eheda ja sümpaatse Türgi saatkonna atašee kuju, kes oli paheliselt elegantne, ühtlasi südamlik ja soe ning

suutis haaremit ohjata nii laval kui ka saalis. Stiilselt välja kantud vokaalpartii, loomulikud tantsunumbrid ja siirus muutsid Põldma Mustafa etenduse parimaks õnnestumiseks.

Subretina säras selles kvartetis muusikalistaar Hanna-Liina Võsa, kes Daisy Darlingtonina Ameerika glamuuri saali kandis. Võsa on vaieldamatult Eesti üks paremaid muusikaliartiste. Tema Daisy vastas publiku ootustele ja lisas klassikalisse operetti värskeid nüansse.

Ábrahámi ajatu muusika

Üle ega mööda ei saa Tangolitast, kes Merle Palmiste sensuaalses, veidi ekstravagantses, samal ajal suursuguses ettekandes etendusse parasjagu vürtsi, meelust ja rolli karakterist lähtudes headustki lisas.

Palmiste sarm ei jää laval märkamata. Tangolita tekitab enda ümber vaakumi, milles pole kedagi peale Ladina-Ameerika tantsijanna.

Célestin Formanti osas esines Aare Kodasma, kes etenduse seisukohalt olulise rolli välja kandis ja saalis parajal määral elevust tekitas.

Operett on meelelahutuslik muusikažanr, mis eelkõige peab pakkuma lõõgastust, positiivseid emotsioone ja ilu. Samas on operett üks raskemaid muusikateatri žanre, nõudes lauljatelt reeglina enam sarmi ja artistlikkust kui ooper.

Seekordne „Savoy ball" pakub hea annuse lõõgastust, hulga sädelevaid dialooge ja Ábrahámi ajatut muusikat.

Võib-olla tekitab mõni asi küsimusi ja mõni nüanss küsitavusi, ent kui läheneda Sanderi „Savoy ballile" tabula rasa'na, ei pea pettuma ja küsitavused kaovad.

Pärnakatele tuuakse operett koju kätte, seda mängitakse Pärnu kontserdimajas 3. mail.

Pál Ábrahámi „Savoy ball",

operett kolmes vaatuses, Alfred Grünwaldi ja Fritz Löhner-Beda libreto Mart Sanderi redaktsioonis rahvusooperis Estonia.

Dirigent Kaspar Mänd, lavastaja ja kunstnik Mart Sander, koreograaf Ingmar Jõela, valguskunstnik Anton Kulagin.

Osades Janne Ševtšenko, Aare Saal, Hanna-Liina Võsa, Urmas Põldma, Merle Palmiste, Aare Kodasma, Väino Puura ja teised.

Pärnu Postimees Tasuline